

Schengenský priestor

Európska únia
Európsky sociálny fond

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

APOS

Asociácia pre občiansku spoločnosť

Tento projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Informačná brožúra pre menej rozvinuté regióny o Európskom parlamente ako spolutvorcovi európskych verejných politík.

Táto informačná brožúra je súčasťou série materiálov, ktoré vznikajú v rámci projektu „Participácia ako kľúč k modernej verejnej správe“, ktorý realizuje Asociácia pre občiansku spoločnosť. Všetky užitočné informácie o projekte nájdete na webovej stránke www.oeuropa.sk. Cieľom projektu, je zvýšiť záujem širokej verejnosti vo vybraných slovenských krajoch o témy fungovania verejnej správy na Slovensku, ale aj v Európe. V sérii brožúr sa postupne dozviete o tom, ako fungujú európske inštitúcie, ako si volíme svojich zástupcov do Európskeho parlamentu, aký dopad na Slovensko majú európske politiky alebo aké sú hlavné princípy fungovania verejnej správy.

Tento projekt sa realizuje vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu v rámci operačného programu Efektívna verejná správa.

Základné informácie

Schengenský priestor je oblasť v Európskej únii, kde sa osoby môžu voľne pohybovať medzi štátmi, ktoré patria do Schengenského priestoru bez hraničných kontrol.

Vlastnosti:

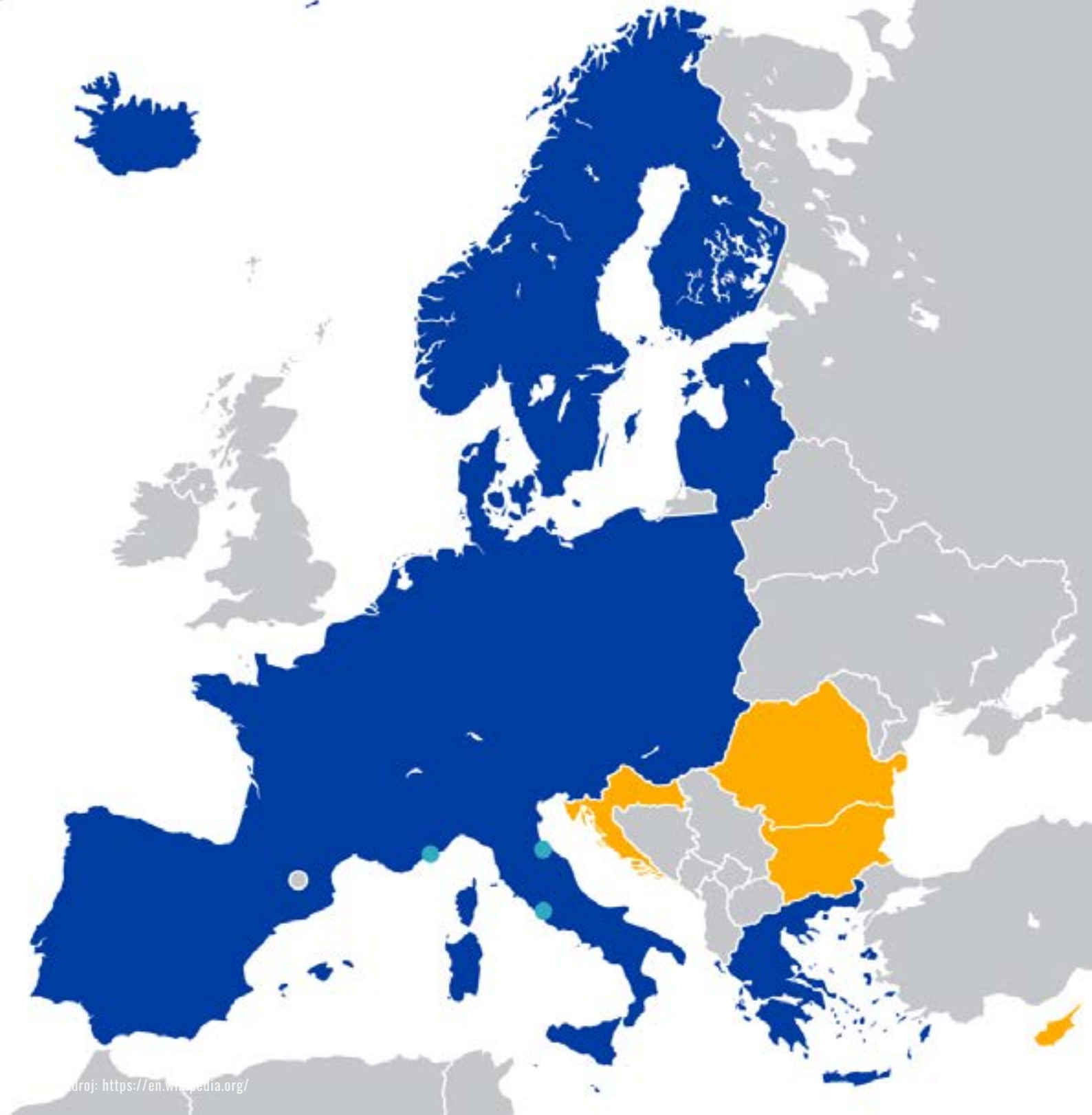
1. Občania ktorejkoľvek krajiny na svete sa môžu voľne pohybovať medzi krajinami patriacimi do Schengenského priestoru bez hraničných kontrol
2. Platia rovnaké podmienky vo všetkých krajinách patriacich do Schengenu pri prekračovaní vonkajších hraníc
3. Harmonizované podmienky vstupu a krátkodobých víz pre všetky členské štáty
4. Lepšia spolupráca polície medzi členskými štátmi
5. Justičná spolupráca medzi členskými štátmi - rýchlejšie vydávanie odsúdených a jednoduchšie premiestňovanie na výkon trestu
6. Zdieľaná databáza, ktorá pomáha k rýchlejšej výmene informácií o ľuďoch a tovaroch (Schengenský informačný systém)
7. Aj napriek voľnému pohybu ľudí v Schengenskom priestore, polícia má právo vykonávať kontroly na hraniciach za určitých okolností, požadovať informácie o pobyte a podobne
8. V prípade vážneho ohrozenia (pokiaľ nie je možné zabezpečiť úplnú vnútornú bezpečnosť) môže členská krajina obnoviť hraničné kontroly na svojich hraniciach, nie však na viac ako 30 dní¹

História

- 17. jún 1984: Koncept voľného pohybu medzi krajinami v Európe sa začal rozvíjať v 80. rokoch minulého storočia, kedy Francúzsko a Nemecko podnikli prvé kroky k vybudovaniu Schengenského priestoru. Dňa 17. júna 1984 zadefinovali podmienky pre voľný pohyb občanov na zasadnutí Európskej rady vo Fontainebleau.
- 14. jún 1985: Zásadným míľnikom pri vytvorení Schengenského priestoru bolo podpísanie Schengenskej dohody, ktorej cieľom bolo postupné zrušenie vnútorných hraníc a zároveň rozšírená kontrola vonkajších hraníc. Schengenská dohoda bola podpísaná 14. júna 1985 v dedine Schengen (dedina v Luxembursku pri rieke Moselle). Podpísalo ju 5 krajín: Francúzsko, Nemecko, Belgicko, Luxembursko, Holandsko.
- 19. jún 1990: V tomto roku bol podpísaný Dohovor o konkrétnej implementácii Schengenskej dohody. Riešil otázky ohľadom zrušenia vnútorných kontrol, postup pri udeľovaní víz na vstup do Schengenského priestoru, prevádzkovanie databázy pre všetkých členov - SIS (Schengenský informačný systém). Postupne Schengenskú dohodu podpísali aj Taliansko, Portugalsko, Španielsko a Grécko.
- 26. marec 1995: Schengenský priestor aj napriek podpísanej Schengenskej dohode skutočne vznikol až 26. marca 1995, kedy 7 krajín zrušilo kontroly na vnútorných hraniciach. Boli to krajiny: Francúzsko, Nemecko, Belgicko, Luxembursko, Holandsko, Portugalsko a Španielsko.
- Máj 1999: Bola podpísaná Amsterdamská zmluva, ktorou sa Schengenská dohoda začlenila do práva Európskej únie. Dovtedy Dohoda fungovala autonómne, keďže nebola súčasťou právnej úpravy EÚ².

1. <https://www.schengenvisainfo.com/schengen-visa-countries-list/>

2. <https://www.schengenvisainfo.com/schengen-agreement/>

U zdroj: <https://en.wikipedia.org/>

Krajiny patriace do Schengenského priestoru

V súčasnosti do Schengenského priestoru patrí 26 krajín, z ktorých 22 krajín má plne implementovanú Schengenskú dohodu a 4 krajiny implementujú Schengenskú dohodu prostredníctvom osobitných dohôd.

Krajiny patriace do Schengenského priestoru spolu s dátum podpísania Schengenskej dohody:

- Belgicko - 19. 6. 1990
- Nemecko - 19. 6. 1990
- Francúzsko - 19. 6. 1990
- Luxembursko - 19. 6. 1990
- Holandsko - 19. 6. 1990

- Taliansko - 27. 11. 1990
- Španielsko - 25. 6. 1991
- Portugalsko - 25. 6. 1991
- Grécko - 6. 11. 1992
- Rakúsko - 28. 4. 1995
- Dánsko - 19. 12. 1996
- Fínsko - 19. 12. 1996
- Švédsko - 19. 12. 1996
- Island - 18. 5. 1999
- Nórsko - 18. 5. 1999
- Česko - 1. 5. 2004
- Estónsko - 1. 5. 2004
- Cyprus - 1. 5. 2004
- Lotyšsko - 1. 5. 2004
- Litva - 1. 5. 2004
- Maďarsko - 1. 5. 2004
- Malta - 1. 5. 2004
- Poľsko - 1. 5. 2004
- Slovinsko - 1. 5. 2004
- Slovensko - 1. 5. 2004
- Švajčiarsko - 26. 10. 2004
- Bulharsko - 1. 1. 2007
- Rumunsko - 1. 1. 2007
- Írsko - 28. 2. 2002, Schengenskú dohodu uplatňovalo len čiastočne, keďže na vnútorných hraniciach boli zachované kontroly, už nie je členom Schengenského priestoru
- Veľká Británia - 28. 2. 2002, Schengenskú dohodu uplatňovalo len čiastočne, keďže na vnútorných hraniciach boli zachované kontroly, už nie je členom Schengenského priestoru

Ako sa stať členským štátom Schengenského priestoru?

Nie všetky krajiny, ktoré chcú vstúpiť do Schengenského priestoru sú pripravené na okamžitý vstup. Preto existujú kritériá, ktoré musia krajiny splniť na to, aby sa mohli stať členskou krajinou Schengenského priestoru:

- Byť schopné v mene ostatných členských krajín kontrolovať vonkajšie hranice, tiež vydávať jednotné členské víza
- Po zrušení vnútorných hraničných kontrol byť schopné spolupracovať s orgánmi činnými v trestnom konaní iných členských krajín pre zvýšenie bezpečnosti
- Byť schopný uplatňovať Schengenskú dohodu a pravidlá pri kontrole pozemných, námorných aj vzdušných hraníc, vydávať krátkodobé víza, ochraňovať osobné údaje aj policajnú spoluprácu
- Byť pripravený pripojiť sa na Schengenský informačný systém. V rámci vytvorenia systému je potrebné vytvoriť aj pracovisko SIRENE. Tento systém pozostáva z dvoch základných častí:
 - „národnej časti v každom členskom štáte, kde sú evidované tieto kategórie záznamov:
 - záznamy o osobách za účelom zadržania a vydania;
 - záznamy o osobách, ktorým je odopretý vstup do schengenského priestoru;
 - záznamy o nezvestných osobách;
 - záznamy o osobách za účelom zistenia miesta pobytu pre orgány činné v trestnom konaní a súdy;
 - záznamy o osobách a dopravných prostriedkoch za účelom diskkrétnej kontroly;
 - záznamy o veciach odcudzených, zneužitých, stratených alebo hľadaných ako dôkaz v trestnom konaní.
 - centrálnej časti nachádzajúcej sa v Strassburgu (Francúzsko), ktorá je on-line prepojená a aktualizovaná s národnými

časťami, čím je zaručená jednotnosť údajov vo všetkých národných častiach³.”

“V Schengenskom informačnom systéme, v súvislosti s vytváraním záznamov, ktoré sa týkajú pátrania po všetkých kategóriách osôb, je možné evidovať maximálne nasledovné údaje:

- meno a priezvisko osoby, prípadne jej iné meno (alias),
- dátum a miesto narodenia,
- pohlavie,
- štátna príslušnosť,
- zvláštne nemenné fyzické znaky (napr. jazvy, tetovanie, krívanie a pod.),
- upozornenia k osobe „ozbrojená“ alebo „násilná“,
- dôvod vyhláseného pátrania a požadované opatrenia voči osobe⁴.”

Možno to vyvoláva otázku ohľadom ochrany osobných údajov, ktoré upravuje Rámcové rozhodnutie Rady 2008/977/SVV z 27. novembra 2008 o ochrane osobných údajov spracúvaných v rámci policajnej a justičnej spolupráce v trestných veciach. V tomto Rozhodnutí je okrem iného aj upravené právo osoby na prístup, opravu, vymazanie a zablokovanie údajov, tiež právo na náhradu škody. Tieto práva sú zavedené hlavne z týchto dôvodov:”

- aby sa neovplyvnilo úradné alebo súdne vyšetrovanie alebo postup,
- aby sa zabránilo ovplyvňovaniu predchádzania trestným činom, ich vyšetrovania, odhaľovania alebo stíhania alebo v záujme výkonu trestov,
- na ochranu verejnej bezpečnosti,
- na ochranu národnej bezpečnosti,
- na ochranu dotknutej osoby alebo práv a slobôd iných⁵.”

Predtým, ako kandidátska krajina vstúpi k členským krajinám, je podrobená pravidelnému hodnoteniu⁶.

Typy víz na vstup do Schengenského priestoru

Uniform Schengen Visas - Jednotné schengenské vízum je povolenie na tranzit alebo pobyt v Schengenskom priestore. Môže byť udelené ktorýmkoľvek členským štátom. Časové obdobie víz je maximálne 90 dní na každých 6 mesiacov od dátumu vstupu.

Schengenské víza sa delia na dve základné kategórie:

- Kategória “A”: letiskové tranzitné vízum. Je povinné pre ľudí, ktorí letia z územia mimo Schengenského priestoru s prestupom v Schengenskom priestore a ďalej pokračujú ďalej mimo Schengen. Tento typ víza neumožňuje vstup na územie Schengenského priestoru, môžu sa pohybovať v medzinárodnej zóne Schengenského priestoru na konkrétnom letisku.
- Kategória “C”: krátkodobé vízum, ktoré umožňuje pobyt v Schengenskom priestore na určitú dobu podľa typu víz. Krátkodobé víza majú 3 kategórie:
 - Single - entry visa: Jednovstupové vízum. Toto vízum umožňuje držiteľovi vstúpiť na územie Schengenského priestoru 1x na dobu uvedenú na vízovej nálepke v pase. V prípade, že osoba opustí Schengenský priestor skôr, ako mu končí vízum a bude sa chcieť vrátiť späť, vstup už nebude umožnený, nakoľko toto vízum platí na 1 vstup. Pri tomto type môže dôjsť k mylnej situácii, a síce, že vstup je umožnený len do jednej krajiny. Územie, ktoré môže byť navštívené, je uvedené pri štítku “Platné pre” a čas, ktorý môže osoba stráviť na území je pri štítku “Počet vstupov”
 - Double - entry visa: Dvojevstupové vízum. Vo všeobecnosti platia také isté podmienky pre vstup, ako pri jednovstupových vízach, s tým rozdielom, že pokiaľ je počas doby povolenia na pobyt územie Schengenu opustené, osoba sa môže ešte 1x vrátiť a vstup jej bude umožnený. Je však dôležité neprekročiť počet dní povolených na pobyt na území

3. http://www.schengen.euroiduris.sk/index.php?link=schengensky_informacny_system

4. http://www.schengen.euroiduris.sk/index.php?link=schengensky_informacny_system

5. http://www.schengen.euroiduris.sk/index.php?link=kontrola_osob_udajov

6. <https://www.schengenvisa.info.com/schengen-visa-countries-list/>

Schengenského priestoru. Ak je územie opustené 2x a osoba má ešte stále nejaký zostatok dní, ktoré môže stráviť na území Schengenského priestoru, vstup jej už nebude umožnený. Pokiaľ daná osoba cestuje častejšie do Schengenského priestoru, je vhodnejšie vízum na viac vstupov ako na dva.

- Multiple - entry visa: Viacvstupové vízum. Toto vízum umožňuje držiteľovi vstup na územie Schengenského priestoru, toľkokrát, koľko uzná za vhodné, resp. potrebné. Je dôležité neprekročiť pravidlo 90/180 (pobyt nie viac ako 90 dní počas polroka). Tento typ víz je možné získať, pokiaľ osoba využila 3x vízum, čo pri žiadosti o tento typ musí preukázať. Toto viacvstupové vízum je možné získať v troch podobách:
 - 1-ročné viacvstupové vízum: toto vízum je platné 1 rok. Majiteľovi dáva právo na vstup toľkokrát, koľko chce, nesmie však na území stráviť čas spolu viac ako 90 dní.
 - 3-ročné viacvstupové vízum: je možné ho získať, pokiaľ dotknutá osoba získala 1-ročné viacvstupové vízum v predchádzajúcich dvoch rokoch. Tento typ tiež neumožňuje pobyt dlhší ako 90 dní spolu v období 180 dní.
 - 5-ročné viacvstupové vízum: je udelené osobám, ktorým bolo schválené viacvstupové vízum platné najmenej na dva roky. Samozrejme, aj v tomto prípade, sa nesmie porušiť pravidlo 90/180.
- Kategória "D": národné vízum. Je špecifické vízum, ktoré sa udeľuje určitým osobám, ktoré študujú, pracujú alebo majú trvalý pobyt na území Schengenského priestoru. Môže byť udelené na jeden vstup, kedy dotyčná osoba toto vízum potrebuje pre určitý účel. Pri jednovstupovom víze, daná osoba vstúpi do krajiny na daný účel a následne sa vráti do svojej. Je možné získať aj viacvstupové vízum pri splnení podmienok:
 - „Medzinárodný študentský program udeľí vízum na obdobie nie dlhšie ako jeden rok.
 - Medzinárodný študent, ktorý sa chystá začať s úplným štúdiom v jednej zo schengenských krajín. Vízum sa opäť udeľuje na jeden rok s možnosťou predĺženia.
 - Pedagogická práca na vyššej inštitúcii alebo výskumnom stredisku v ktorejkoľvek zo schengenských krajín týkajúca sa osoby a jej blízkych rodinných príslušníkov.
 - Profesionál, ktorý cestuje do ktorejkoľvek zo schengenských krajín kvôli svojim odborným znalostiam, či už je to športovec, umelec alebo akýkoľvek iný profesionál svojho druhu, s cieľom podeliť sa o svoje odborné znalosti.
 - Núdzové prípady ako zdravotný stav, ktorý bráni jednotlivcovi opustiť Schengenský priestor v určenom časovom rámci⁷."

Okrem týchto typov víz, existujú aj víza s obmedzenou územnou platnosťou, kedy dotknutá osoba môže cestovať len do jednej krajiny, ktorá jej udelila víza alebo len do krajín, ktoré sú uvedené v žiadosti o vízum.